

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ІВАНА ФРАНКА**

ПАВИЧ ХРИСТИНА МИРОНІВНА

УДК 343.138

**ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ СУДОМ ПЕРШОЇ
ІНСТАНЦІЇ**

Спеціальність 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика;
судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Львів – 2018

Дисертацією є рукопис

Робота виконана на кафедрі кримінального процесу та криміналістики юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент
ЛУЦИК Василь Васильович,
Львівський державний університет внутрішніх справ,
в.о. завідувача кафедри кримінально-правових дисциплін
факультету №6

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України
ПОГОРЕЦЬКИЙ Микола Анатолійович,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
завідувач кафедри правосуддя

кандидат юридичних наук, доцент
САВЧЕНКО Василь Антонович,
Чернівецький юридичний інститут Національного
університету «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінальної юстиції

Захист відбудеться «6» березня 2018 р. о 14/00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д.35.051.03 у Львівському національному університеті імені Івана Франка за адресою: 79000, м.Львів вул.Січових Стрільців, 14, зал засідань юридичного факультету, ауд.№409

З дисертацією можна ознайомитись у Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка (79005, м.Львів, вул.Драгоманова, 5)

Автореферат розіслано «31» січня 2018 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

В.О.Семків

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розвиток інституту закриття кримінального провадження судом бере свій початок ще з давніх часів. Що правда він не завжди мав назву закриття кримінального провадження, не визначалось підстав закриття кримінального провадження, тривалий час ототожнювався зі звільненням особи від кримінальної відповідальності тощо.

З прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України українське законодавство зазнало суттєвих змін, наблизилось до європейських стандартів, зокрема, імплементуються у кримінальне судочинство принципи та традиції європейського рівня, спрямоване на забезпечення достатнього рівня захисту прав і свобод особи, створення додаткової системи гарантій забезпечення конституційних прав та свобод особи. Не винятком є й інститут закриття кримінального провадження судом. Так було розширено коло підстав для закриття кримінального провадження та змінено порядок їх застосування судом.

Інститут закриття кримінального провадження досліджували в різні періоди багато вітчизняних та зарубіжних учених. Різним аспектам цього інституту присвячені роботи відомих учених, зокрема: С.М.Благодира, І.В.Вернидубова, Г.І.Глобенка, В.Г.Гончаренка, Ю.М.Грошевого, О.А. Губської, В.В. Гуменюка, А.Я. Дубинського, М.В.Жогіна, В.С. Зеленецького, П.М. Каркача, Г.Р.Крет, І.І.Когутича, Л.М. Лобойка, В.В.Луцика, В.Т. Маляренка, В.Т.Нора, М.А.Погорецького, Г.В.Рось, В.А.Савченка, М.Г.Стойка, М.С.Строговича, К.В.Токаренко, В.П.Шибіка, М.Є.Шумила, та інші. Праці цих учених, а також багатьох інших, присвячені окремим питанням закриття кримінального провадження з тих чи інших підстав в окремих стадіях кримінального процесу (провадження). Проте, необхідно відзначити ту обставину, що у переважній більшості праці перелічених та інших авторів ґрунтуються не на сучасній (новій) законодавчій основі. У зв'язку зі зміною процесуальної форми та вдосконаленням механізму судового захисту прав людини багато теоретичних положень, зокрема, щодо характеристики підстав для закриття кримінального провадження та надані раніше на їх основі практичні рекомендації не могли враховувати сучасного стану кримінального процесуального законодавства та судової практики, а відтак не є на сьогодні актуальними.

У 2016 році К.В.Токаренко захистила дисертацію на тему: «Процесуальний порядок закриття кримінального провадження», проте дана наукова робота лише фрагментарно розкриває порядок закриття кримінального провадження саме судом.

Таким чином, усе вищевикладене обумовлює актуальність даної проблематики та викликає необхідність проведення наукового дослідження із зазначеної теми.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до основних положень Концепції реформування кримінальної юстиції України, затвердженої Указом Президента України від 8 квітня 2008 року №31/2008, Пріоритетних напрямків розвитку правової науки на 2011-2015 роки, затверджених постановою загальних зборів НАПрН України від 24.09.2010 р. № 14-10, а також науково-дослідницької тематики кафедри кримінального процесу і криміналістики Львівського національного університету імені Івана Франка «Проблеми реалізації нового кримінального процесуального законодавства України

(КПК України 2012 року) щодо захисту прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження» (номер державної реєстрації 0113U005124). Тему дисертації «Закриття кримінального провадження судом» було затверджено Вченою радою Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол №9/2 від 27 лютого 2013 року) та схвалено координаційним бюро НАПрН України (Перелік тем дисертаційних досліджень з проблем держави і права (затверджених у 2013 р.), с. 236, поз. 1181).

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційного дослідження є отримання нових результатів у вигляді наукових висновків щодо порядку закриття кримінального провадження судом першої інстанції на підставах, які передбачені Кримінальним процесуальним кодексом України, дослідження правової природи кожної з підстав, визначення особливостей закриття кримінального провадження за результатами підготовчого провадження та судового розгляду, розробка наукових та практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення кримінального процесуального законодавства в частині регулювання діяльності суду щодо закриття кримінального провадження.

Для досягнення мети дослідження було поставлено такі основні *завдання*:

- проаналізувати історію становлення та розвитку інституту закриття кримінального провадження судом, виокремити тенденцію та суть зміни вітчизняного кримінального процесуального законодавства у цій сфері;

- з'ясувати сутність, сформулювати поняття та значення підстав закриття кримінального провадження судом, провести їх систематизацію та охарактеризувати кожну з них окремо;

- дослідити нормативно-правове регулювання та реалізацію норм, що регулюють закриття кримінального провадження судом, у законодавстві інших держав;

- дослідити сутність та значення підготовчого провадження, проаналізувати діяльність суду в підготовчому провадженні, пов'язану із закриттям кримінального провадження, визначити особливості закриття за кожною із передбачених законодавцем підстав закриття кримінального провадження в підготовчому судовому засіданні;

- дослідити порядок закриття кримінального провадження за результатами судового розгляду кримінального провадження;

- визначити на основі аналізу практики застосування інституту закриття кримінального провадження проблемні питання та запропонувати шляхи їх вирішення;

- сформулювати науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення норм кримінального процесуального законодавства України в частині закриття кримінального провадження судом.

Об'єктом дослідження є правовідносини, які виникають під час судового провадження в суді першої інстанції у зв'язку із закриттям кримінального провадження.

Предметом дослідження є теоретичні основи та практика закриття кримінального провадження судом першої інстанції.

Методи дослідження обрано у відповідності до поставленої мети та завдання, об'єкту та предмету дослідження. Для забезпечення повноти дослідження, об'єктивності і достовірності отриманих наукових результатів реалізовано загальнонаукові методи пізнання, зокрема: аналіз, індукція, дедукція, узагальнення, а також використано низку спеціальних методів, характерних для правових досліджень. Так, за допомогою *діалектичного методу* з'ясовано сутність інституту закриття кримінального провадження судом, а також зміст підстав для закриття кримінального провадження. *Метод історико-правового аналізу* надав можливість дослідити становлення та розвиток інституту закриття кримінального провадження судом. *Порівняльно-правовий метод* застосовувався в процесі дослідження та порівняння норм іноземних держав із нормами вітчизняного кримінального процесуального законодавства в частині закриття кримінального провадження судом, а також за допомогою цього методу були проаналізовані погляди вчених стосовно підстав та порядку закриття кримінального провадження судом. *Формально-логічний метод* застосовувався при дослідженні змісту норм чинного КПК України, які встановлюють перелік підстав для закриття кримінального провадження судом, а також, тих, що регламентують повноваження суду під час закриття кримінального провадження на тій чи іншій стадії судового провадження. Застосування *методу системного аналізу* правових норм надало можливість виявити прогалини та суперечності в нормативно-правових актах і сформулювати пропозиції для удосконалення чинного законодавства. *Статистичний метод* став підставою для узагальнення результатів проведеного анкетування, а також аналізу даних узагальнення судової практики. З використанням *соціологічного методу* проведено опитування у формі анкетування, що забезпечило з'ясування поглядів респондентів на правову регламентацію процедури закриття кримінального провадження судом та визначення прогалин і недоліків існуючої процедури. Усі методи дослідження використовувалися у їх діалектичному взаємозв'язку і дозволили вийти на нові наукові та практичні позиції.

Нормативно-правову та інформаційну основу дисертації склали Конституція України; міжнародно-правові акти, визнані Україною, Кримінальний процесуальний кодекс України; Кримінальний кодекс України, закони й підзаконні нормативно-правові акти України; судова практика; законодавство іноземних держав.

Емпіричну базу дисертаційного дослідження склали практика Європейського суду з прав людини, матеріали вивчених кримінальних проваджень, розглянутих і вирішених місцевими судами Львівської, Тернопільської та Івано-Франківської областей в період 2012-2016 р.р. (210 кримінальних проваджень), результати анкетування, одержані в ході опитування 130 респондентів (65 суддів, 32 прокурори, 33 адвокати).

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є першим після прийняття КПК України 2012 року комплексним дослідженням інституту закриття кримінального провадження судом, його теоретичних та практичних проблем правового регулювання. Враховуючи вищезазначену актуальність обраної теми, за результатами досліджень одержано результати, в межах яких:

уперше:

- запропоновано процесуальний порядок закриття кримінального провадження у випадку смерті обвинуваченого: визначено вичерпний перелік документів, які суд повинен дослідити на підтвердження факту смерті особи; наділення близьких родичів окремим процесуальним статусом; запропоновано порядок звернення близьких родичів до суду з клопотанням про продовження судового розгляду з метою реабілітації померлого та розгляд такого клопотання судом;

- обґрунтовано необхідність запровадження нового суб'єкта кримінального провадження «близьких родичів» у справах про реабілітацію померлого;

- запропоновано виключити таку підставу закриття кримінального провадження як досягнення податкового компромісу через втрату актуальності;

- обґрунтовано положення про те, що досягнення податкового компромісу за своїм змістом є підставою для звільнення від кримінальної відповідальності, а не підставою закриття кримінального провадження;

- запропоновано розширити повноваження суду в частині примирення сторін під час підготовчого провадження в ході розгляду кримінальних проваджень у формі приватного обвинувачення.

Удосконалено:

- визначення таких понять: інституту закриття кримінального провадження судом, підстав закриття кримінального провадження судом, звільнення особи від кримінальної відповідальності;

- класифікацію підстав закриття кримінального провадження, зокрема їх поділ на матеріальні та процесуальні;

- класифікацію підстав звільнення від кримінальної відповідальності, зокрема їх поділ на загальні та особливі;

- наукову позицію щодо недоцільності закриття кримінального провадження за результатами підготовчого провадження із окремих підстав.

Набули подальшого розвитку:

- необхідність закріплення на законодавчому рівні переліку документів, що підтверджують факт смерті особи, на підставі яких суд буде закривати кримінальне провадження у випадку смерті обвинуваченого;

- положення про те, що набрання чинності законом, яким скасовано кримінальну відповідальність за діяння, вчинене особою, варто відносити до nereабілітуючих підстав закриття кримінального провадження;

- положення про доцільність законодавчого закріплення положення про те, що прокурор має право відмовитись від підтримання державного обвинувачення лише за результатами судового розгляду.

Практичне значення одержаних результатів передбачає можливість їх застосування:

- у подальших наукових дослідженнях порядку закриття кримінального провадження судом;

- у правотворчій діяльності – при внесенні запропонованих змін до КПК з метою усунення прогалин, які виникають при імплементації норм, що регулюють порядок закриття кримінального провадження судом;

- у науково-педагогічній діяльності – під час викладання навчальної дисципліни «Кримінальне процесуальне право України», а також під час підготовки підручників навчальних посібників та методичних матеріалів з кримінального процесу;

- у правозастосовній діяльності – для вдосконалення діяльності судів щодо закриття кримінальних проваджень з тих чи інших підстав.

Апробація результатів дисертації. Дисертація виконана на кафедрі кримінального процесу та криміналістики Львівського національного університету імені І.Франка, окремі її положення неодноразово доповідалися на її наукових семінарах, а на завершенні – обговорена, схвалена і рекомендована до захисту. Основні положення дисертації були оприлюднені на шести науково-практичних конференціях: «Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні» (Львів, 2014 р.), «Особливості розвитку публічного та приватного права в Україні» (Харків, 2014 р.), «Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні» (Львів, 2015 р.), «Сутність та значення впливу законодавства на розвиток суспільних відносин» (Львів, 2015 р.), «Кримінальна юстиція в Україні: виклики та перспективи в світлі конституційної реформи» (Львів, 2015 р.), «Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні» (Львів, 2016 р.), «Правова реформа у сфері кримінальної юстиції: ключові параметри та прогноз подальшого розвитку» (Львів, 2016 р.).

Публікації. Окрім тез доповідей на конференціях, результати дисертації опубліковано в шести наукових статтях, з яких чотири опубліковано у вітчизняних фахових наукових виданнях та дві – в іноземних періодичних наукових виданнях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які поділено на сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та трьох додатків. Загальний обсяг дисертації становить 291 сторінку друкованого тексту, основний зміст викладений на 206 сторінках. Список використаних джерел становить 278 найменувань. (28 сторінок).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, з'ясовано її зв'язок із науковими програмами, планами, темами та ступінь наукової розробки, визначено об'єкт і предмет дослідження, окреслено мету і завдання, викладено методологічну основу роботи, сформульовано положення, які характеризують її наукову новизну, пояснено практичне значення результатів дослідження, наведено дані про апробацію результатів, публікації, а також структуру дисертації.

Розділ 1 «Генеза, поняття та зарубіжний досвід закриття кримінального провадження судом» складається з трьох підрозділів.

У *підрозділі 1.1 «Генеза інституту закриття кримінального провадження судом»* проаналізовано пам'ятки історії становлення та розвитку норм законодавства, яке діяло в той чи інший історичний період. Такі норми стали основою зародження та розвитку деяких підстав закриття кримінального провадження та призвели до прогресивної зміни законодавчого визначення підстав та порядку закриття кримінального провадження судом.

Враховуючи особливості історичного періоду, тогочасне трактування злочину, порядку закриття кримінального провадження як діяльності суду, запропоновано виокремити наступні етапи генези інституту закриття кримінального провадження судом.

I етап – з давніх часів (часи дії Руської Правди) - до XIV ст. (до дії Литовських статутів включно), тобто в період, коли злочин вважався різновидом гріха, а згодом розцінювався як образа, норми закриття кримінального провадження не були систематизовані, не було регламентовано порядку закриття кримінального провадження, передбачались лише певні види звільнення від кримінальної відповідальності, зокрема такі, як примирення із потерпілим, закінчення строків давності тощо.

II етап - XIV ст. і до 1864 року: характеризується поступовою зміною трактування злочину вже як будь-якого порушення норм, встановлених державою, та розвитком норм про закриття кримінального провадження, зокрема щодо розширення кола підстав. Окремо виділено генезу закриття кримінального провадження на території українських земель, зокрема Галичини, яка з 1772 р. перебувала у складі Австрії, а з 1867 р. – у складі Австро-Угорщини. З 1774 року на території Галичини діяв Кодекс «Терезіана», в якому досить детально регламентувалося звільнення від відповідальності за злочини, вчинені у стані крайньої необхідності.

III етап – 1864 р. до 1922 р. В цей період розпочалася кодифікація кримінального права в Російській імперії: укладено Звід законів Російської імперії, зроблено спробу відділити кримінально-правові норми від кримінально-процесуальних. Вперше було закріплено норму про відміну покарання злочинця, який помер та вперше вжито термін звільнення від кримінальної відповідальності, замість звільнення від покарання, а також частково систематизовано підстави для звільнення від кримінальної відповідальності. Головним законодавчим актом, що регулював кримінальний процес в Галичині, був Австрійський кримінально-процесуальний кодекс, прийнятий 23.05.1873, яким зокрема було визначено порядок закриття провадження, визначено, що закриття справи можливе лише слідчим суддею.

IV етап – 1922 р. до 1958 р. У 1922 р. прийнято КПК УРСР, в якому систематизовано напрацьовані на той час загальні підстави закриття кримінальної справи, зроблено спробу розподілу на реабілітуючі та nereабілітуючі, встановлено порядок закриття справи судом. КПК УРСР 1927 р. було визначено ряд нових підстав закриття справи.

V етап припадає на період з 1958 р. – до 2012 р., пов'язаний із прийняттям 25.12.1958 Основ кримінального законодавства СРСР і союзних республік та КПК УРСР 1961 року, який в подальшому зазнавав чимало змін та доповнень, зокрема в частині регламентації порядку закриття кримінального провадження судом.

VI етап – розпочався з 2012 року, який пов'язаний із прийняттям нового, чинного на сьогодні, КПК України. Із його прийняттям в новітнє законодавство України імплементовано європейські стандарти у галузі захисту прав людини та здійснення правосуддя.

У підрозділі 1.2 «Поняття, ознаки та завдання інституту закриття кримінального провадження судом» розглянуто запропоновані у вітчизняній кримінально-процесуальній науці доктринальні погляди щодо поняття закриття кримінального провадження (кримінальної справи) та в результаті відзначено, що на різних етапах доктринального розвитку інституту поняття «закриття кримінального провадження» розглядалося як: 1) процесуальний акт, що виражає рішення відповідного органу чи особи; 2) кримінально-процесуальна діяльність відповідних органів; 3) одна із форм закінчення досудового розслідування; 4) гарантія від необґрунтованого притягнення до кримінальної відповідальності; 5) самостійний правовий інститут. Кожне із таких визначень, в тій чи іншій мірі, характеризує інститут закриття кримінального провадження, що свідчить про багатоаспектність цього явища.

Розкрито сутність та значення поняття закриття кримінального провадження судом та визначено його як підінститут інституту закриття кримінального провадження.

У підрозділі 1.3. «Реалізація норм інституту закриття кримінального провадження судом в законодавстві зарубіжних держав» проаналізовано нормативно-правове регулювання та реалізація норм інституту закриття кримінального провадження судом у законодавстві зарубіжних держав, зокрема Великобританії, США, Франції, Німеччини, Австрії, Угорщини, Чехії та Польщі, а також деяких країн СНД (Молдови, Казахстану, Білорусь, Киргизії) положення кримінально-процесуального законодавства щодо закриття кримінального провадження судом першої інстанції, яких багато в чому схожі, а іноді взагалі ідентичні із положеннями КПК України. Так, наприклад, ст.29 КПК Республіки Білорусь та ст.28 КПК Киргизької Республіки (ст.28) є практично ідентичними із положеннями ст.284 КПК України.

Розділ 2 «Підстави закриття кримінального провадження судом» складається із двох підрозділів.

У підрозділі 2.1. «Поняття та класифікація підстав закриття кримінального провадження судом» на підставі аналізу доктринальних поглядів встановлено, що поняття та класифікація «підстав закриття кримінального провадження судом» є багатоаспектною категорією та у наукових дослідженнях трактується неоднозначно.

З огляду на труднощі щодо розуміння суті поняття «підстав закриття кримінального провадження судом» та зважаючи на відсутність єдності у трактуванні багатьох аспектів серед наукової спільноти (насамперед, це стосується самого поняття та класифікації підстав) на основі проаналізованих наукових праць з цього питання, автором запропоновано власне визначення підстав закриття кримінального провадження судом.

У дисертації проаналізовано різноманітні підходи і класифікації підстав закриття кримінального провадження судом, констатовано, що кожна з них в тій чи іншій мірі має як переваги, так і недоліки. Такі класифікації були сформовані на підставі законодавства, що діяло ще до вступу в дію чинного КПК України 2012 року. Автором розмежовано підстави закриття кримінального провадження та підстави звільнення від кримінальної відповідальності.

Запропоновано поділяти підстави закриття кримінального провадження судом на матеріальні та процесуальні. Критерієм поділу на матеріальні і процесуальні є наявність підстав для кримінальної відповідальності. Матеріальні підстави пов'язані із самим фактом вчинення злочину, такі виключають наявність злочину або необхідність притягнення до кримінальної відповідальності чи застосування покарання. До таких підстав віднесено: набрання чинності закону, яким скасована кримінальна відповідальність за діяння, вчинене особою; а також досягнення податкового компромісу у справах про кримінальні правопорушення, передбачені статтею 212 Кримінального кодексу України, відповідно до підрозділу 9² розділу ХХ "Перехідні положення" Податкового кодексу України.

Процесуальні підстави пов'язані із наявністю або відсутністю певних процесуальних обставин, що впливають на хід кримінального провадження. До таких підстав віднесено: смерть підозрюваного, обвинуваченого, крім випадків, якщо провадження є необхідним для реабілітації померлого; існує вирок по тому самому обвинуваченню, що набрав законної сили, або постановлена ухвала суду про закриття кримінального провадження по тому самому обвинуваченню; потерпілий відмовився від обвинувачення у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення; стосовно кримінального правопорушення, щодо якого не отримано згоди держави, яка видала особу.

Підстави звільнення від кримінальної відповідальності класифіковано за джерелом законодавчого закріплення на загальні та особливі (спеціальні). Загальні підстави – це підстави, передбачені у Загальній частині КК України. Це загальні види звільнення від кримінальної відповідальності, оскільки вони мають загальне значення для зазначених вище певних видів злочинів та осіб, яких обвинувачують у вчиненні кримінального правопорушення. До особливих (спеціальних) підстав належать підстави, передбачені в Особливій частині КК України.

У підрозділі 2.2. «Характеристика окремих підстав закриття кримінального провадження судом» розкрито зміст кожної із підстав закриття кримінального провадження судом, передбаченої КПК України.

Обґрунтовано позицію про те, що набрання чинності законом, яким скасовано кримінальну відповідальність за діяння, є nereабілітуючою підставою.

Констатовано, що у випадку смерті обвинуваченого продовження розгляду справи проводиться з метою доведення невинуватості обвинуваченого у вчиненні інкримінованого йому злочинного діяння, з подальшим відновленням його «доброго імені».

У випадку, якщо ж до суду не буде заявлено клопотання про розгляд справи з метою реабілітації померлого, суд закриває кримінальне провадження у справі.

Обґрунтовано доцільність закріплення на законодавчому рівні вичерпного переліку документів на підтвердження факту смерті особи, та визначено, що єдиними документами на підтвердження смерті особи є видане у встановленому законом порядку свідоцтво про смерть або актовий запис (витяг з такого).

За результатами проведеного опитування констатовано, що відмова потерпілого, а у випадках, передбачених КПК України, його представника від обвинувачення у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення як

підстава закриття кримінального провадження найчастіше зустрічається на практиці.

Виокремлено твердження про те, що оскільки підставою відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення є його переконання, що пред'явлене особі обвинувачення, викладене в обвинувальному акті, не підтверджується, то відмова прокурора від підтримання державного обвинувачення є не правом, а обов'язком прокурора.

Обґрунтовано позицію про те, що закриття кримінального провадження зі звільненням особи від кримінальної відповідальності можливе лише під час судового розгляду, адже для правильного закриття кримінального провадження суду необхідно не лише з'ясувати згоду обвинуваченого, потерпілого на таке звільнення, а й встановити всі обставини кримінального провадження.

Розділ 3 «Процесуальний порядок закриття кримінального провадження судом» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1. «Закриття кримінального провадження судом за результатами підготовчого судового провадження» досліджено порядок здійснення підготовчого провадження, з'ясовано основні проблеми, що виникають в процесі правозастосування при закритті кримінального провадження із встановлених законодавцем підстав.

Запропоновано визначати підготовче провадження як самостійну стадію кримінального процесу, в якій суддя, за участю учасників кримінального провадження (прокурора, обвинуваченого, захисника, потерпілого, його представника та законного представника, цивільного позивача, його представника та законного представника, цивільного відповідача та його представника), не вирішуючи наперед питання про винуватість обвинуваченого, перевіряє наявність правових підстав розглядати справу в суді, вирішити питання, пов'язані з підготовкою справи до судового розгляду та постановити відповідне рішення.

Беручи до уваги мету та завдання підготовчого провадження, зокрема те, що на даній стадії законодавцем не встановлено окремого чіткого порядку вирішення питання закриття кримінального провадження з тієї чи іншої підстави, суд обмежений у праві дослідження доказів на підтвердження встановлених судом обставин. У дисертації обґрунтовано, що закриття кримінального провадження на стадії підготовчого провадження з більшості наведених підстав суперечитиме завданню кримінального провадження, а саме: забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура. Це ж відповідає й завданню підготовчого провадження.

Хоча чинний КПК України не врегульовує процедуру закриття кримінального провадження з процесуальних підстав, у дисертації описано, що процедура є такою: для виявлення підстав, за яких суд зобов'язаний закрити провадження, йому необхідно провести аналіз та вивчення матеріалів кримінального провадження. Хоча матеріалів кримінального провадження на даному етапі у суду ще немає. Після

проведення підготовчої частини, передбаченої ст.ст.342-345 КПК України, суд переходить безпосередньо до з'ясування однієї з підстав, яка зумовлює закриття кримінального провадження.

Автором стверджується, що враховуючи те, що декриміналізація діяння не є реабілітуючою підставою (незважаючи на те, що сама караність діяння усувається законом, проте, особа винна у вчиненні такого діяння, не звільняється від відшкодування шкоди в цивільно-правовому порядку), то закриття провадження з цієї підстави потребує таких же серйозних повних та всебічних досліджень, як і у справі, зокрема, з обвинувальним актом, судовий розгляд такої справи повинен відбуватися відповідно до чітко встановленої законом процедури.

У випадку заявлення клопотання про закриття кримінального провадження з даної підстави чи встановлення такої судом, суд повинен закрити кримінальне провадження. Разом з тим відзначено, що доцільно було б з'ясувати у обвинуваченого його думку щодо необхідності його реабілітації. У випадку заявлення такого клопотання, суду слід встановити яким саме законом було декриміналізовано норму, яка передбачала кримінальну відповідальність за діяння, яке інкримінується особі, а також чи набрав даний закон чинності. Такій оцінці має передувати встановлення судом саме події кримінального правопорушення, наявності в діянні обвинуваченого саме того складу кримінального правопорушення, яке інкриміноване обвинуваченому органами досудового розслідування, та причетності останнього до його вчинення.

У такому випадку закриття кримінального провадження на стадії підготовчого провадження є неможливим.

З приводу закриття кримінального провадження судом якщо існує вирок по тому самому обвинуваченню, що набрав законної сили, або постановлена ухвала суду про закриття кримінального провадження по тому самому обвинуваченню, обґрунтовано думку про те, що закриття кримінального провадження є неможливим за результатами підготовчого провадження, оскільки на даній стадії суд обмежений встановленим процесуальним порядком дій, в розпорядженні суду є лише обвинувальний акт, а в дослідженні інших доказів він є обмежений, тобто позбавлений можливості з'ясувати на цій стадії подію і склад злочину, здійснити так зване порівняння із попереднім обвинуваченням, встановити їхню тотожність.

Зазначено, що найбільш оптимальною підставою закриття кримінального провадження за результатами підготовчого провадження є відмова потерпілого, а у випадках, передбачених КПК України, його представника від обвинувачення у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення. Так, для закриття кримінального провадження на даній стадії достатньо лише клопотання потерпілого про припинення (закриття) провадження у даній справі.

Суд, використовуючи формальну оцінку матеріалів кримінального провадження, повинен встановити, чи здійснюється кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення на підставі ст.477 КПК України.

Констатовано про те, що у випадку відмови потерпілого від обвинувачення, з метою захисту прав та інтересів потерпілого доцільно було б встановити, чи розуміє він наслідки такої відмови, оскільки така відмова може мати наслідком невідновлення його порушеного права, в тому числі й невідшкодування завданої

йому шкоди, а також з'ясувати, чи відшкодовано потерпілому завдану шкоду та чи примирився він із обвинуваченим.

Обґрунтовано, що закриття кримінального провадження судом у випадку відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення на стадії підготовчого провадження є передчасним. Оскільки, факт відмови від підтримання державного обвинувачення у підготовчому судовому засіданні є суперечливим у відношенні до обвинувального акта, затвердженого прокурором перед направленням до суду. Суд, у такому випадку, в дотримання принципів кримінального провадження повинен призначити провадження до судового розгляду, дослідити усі обставини та докази по справі, тим самим перевіряючи добровільність та достовірність відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення.

У підрозділі 3.2. «Закриття кримінального провадження судом за результатами судового провадження» проаналізовано порядок закриття кримінального провадження судом за результатами судового розгляду.

Вказано про те, що закриття кримінального провадження у випадку набрання чинності законом, яким скасована кримінальна відповідальність за діяння, вчинене особою, можливе за результатами підготовчого та судового провадження. У випадку якщо було заявлено клопотання про необхідність реабілітації обвинуваченого, то таке можливе лише на стадії судового розгляду, за результатами якого суд повинен встановити: чи мала місце подія кримінального правопорушення, наявність в діянні обвинуваченого саме того складу кримінального правопорушення, яке йому інкриміноване органами досудового розслідування, та безпосередньо встановити факт декриміналізації діяння, в тому числі й перевірити, чи набув чинності закон, на підставі якого караність діяння було усунено. У випадку, якщо судом буде встановлено відсутність події кримінального правопорушення чи відсутність в діянні складу кримінального правопорушення суд ухвалює виправдувальний вирок, що дає особі право на так звану реабілітацію, якщо ні, то суд закриває кримінальне провадження.

Констатовано, що на перший погляд видається, що у разі наявності вироку чи ухвали суду про закриття провадження стосовно конкретної особи по тому ж обвинуваченню, суду для закриття кримінального провадження, необхідно лише встановити наявність одного із наведених документів та набрання таким законної сили. Проте, цього не достатньо. Обґрунтовано, що перш за все, суд повинен встановити подію і склад кримінального правопорушення, яке інкримінується особі, провадження щодо якої розглядається. А вже потім дослідити процесуальний документ стосовно конкретної особи по тому ж обвинуваченню, набрання таким чинності, дослідити і його зміст.

Закриваючи провадження за даної підстави суд повинен враховувати, що можливість закриття кримінального провадження у разі виявлення вироку чи ухвали суду про закриття кримінального провадження, які набрали законної сили, стосовно конкретної особи по тому ж обвинуваченню, законодавець кореспондує таку підставу із принципом заборони двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення (*non bis in idem*).

Дія даного принципу спрямована не лише для захисту особи від подвійного обвинувачення та покарання за кримінальне правопорушення, за яким вона вже була

виправдана або засуджена на підставі вироку суду, що набрав законної сили, але й на виключення протиріч між процесуальними рішеннями та задля економії сил і засобів у діяльності суду.

Проаналізовано порядок закриття кримінального провадження стосовно кримінального правопорушення, щодо якого не отримано згоди держави, яка видала особу.

Автором з'ясовано, що законодавцем не вирішено питання про те, як діяти суду при відмові прокурора від підтримання державного обвинувачення в разі, коли місцезнаходження потерпілого невідоме і забезпечити його явку в судові засідання неможливо. Обґрунтовано думку про те, що у такому випадку прокурор, усвідомлюючи безвихідність такої ситуації, не повинен виносити постанову про відмову від підтримання державного обвинувачення, а має під час судових дебатів порушити питання про виправдання підсудного, оскільки за таких обставин позиція потерпілого за чинним законодавством правового значення не має.

Досліджено порядок закриття кримінального провадження щодо юридичної особи у разі встановлення відсутності підстав для застосування до неї заходів кримінально-правового характеру та закриття кримінального провадження щодо уповноваженої особи юридичної особи. Констатовано, що таке закриття кримінального провадження може мати місце за результатами судового розгляду, тобто після повного з'ясування й встановлення усіх обставин справи.

ВИСНОВКИ

У дослідженні проведено теоретичне узагальнення і запропоновано нове вирішення актуальної наукової проблеми, що полягає в необхідності обґрунтування теоретичних положень щодо закриття кримінального провадження судом першої інстанції, а також розробці практичних рекомендацій з удосконалення практики закриття кримінального провадження. Отримані в процесі дослідження результати, реалізована його мета та завдання дають підстави прийти до таких основних висновків:

1. Підінститут закриття кримінального провадження судом потрібно розглядати як систему кримінальних процесуальних норм, які регулюють процедуру розгляду кримінального провадження судом, який в результаті аналізу та оцінки зібраних у справі доказів, на підставах передбачених КПК України, робить висновок про недоцільність або неможливість продовження судового розгляду та приймає рішення про відмову від подальшого його проведення, про що вказує у відповідній ухвалі.

2. Закриття кримінального провадження судом - це діяльність суду, яка полягає у врегулюванні останнім кримінально-правового конфлікту у межах своїх повноважень або у передбачених КПК України випадках, враховує його врегулювання самими сторонами та в результаті аналізу та оцінки зібраних у справі доказів приймає відповідне рішення.

3. Підстави закриття кримінального провадження судом – це визначені законом обставини, що встановлюються під час кримінального провадження, які виключають можливість подальшого здійснення цього кримінального провадження

або ж вказують на недоцільність його проведення, що зобов'язує суд прийняти відповідне рішення.

4. Звільнення від кримінальної відповідальності з процесуальної точки зору - це діяльність суду, що пов'язана із звільненням особи, яка вчинила злочин, у випадках, передбачених законом України про кримінальну відповідальність, від державного осуду в формі кримінального покарання, яке повинно було б індивідуалізуватися в обвинувальному вирокі суду.

5. Набрання чинності законом, яким скасовано кримінальну відповідальність за діяння, вчинене особою, слід відносити до nereабілітуючих підстав закриття кримінального провадження.

6. Єдиними документами на підтвердження смерті особи є видане у встановленому законом порядку свідоцтво про смерть або актовий запис (витяг з такого).

7. Визначено процесуальний порядок закриття кримінального провадження у випадку смерті обвинуваченого. Запропоновано доповнити чинний КПК України статтею 284-1 «Порядок закриття кримінального провадження у випадку, якщо помер підозрюваний, обвинувачений, крім випадків, якщо провадження є необхідним для реабілітації померлого»:

«Встановивши під час судового провадження смерть обвинуваченого, суд повинен дослідити на підтвердження смерті особи видане у встановленому законом порядку свідоцтво про смерть або актовий запис (витяг з такого).

Суд зобов'язаний роз'яснити близьким родичам та/чи членам сім'ї померлого їхнє право на звернення до суду з клопотанням про продовження судового розгляду з метою реабілітації померлого у 10-денний строк з моменту отримання такого повідомлення.

Якщо у визначений судом строк близькі родичі та/або члени сім'ї покійного обвинуваченого не звернуться до суду із клопотанням про реабілітацію померлого, суд своєю ухвалою закриває кримінальне провадження.

У разі, якщо близькі родичі заявлять таке клопотання, то суд зобов'язаний продовжити розгляд справи та призначити судовий розгляд на підставі обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру.

З цього часу близький (і) родич (і) та/чи члени сім'ї має право:

1) знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення обвинувачується померлий, про реабілітацію якого він звернувся із відповідним клопотанням;

2) бути чітко і своєчасно повідомленим про свої права, передбачені цим Кодексом, а також отримати їх роз'яснення;

3) не говорити нічого з приводу обвинувачення проти покійного обвинуваченого;

4) давати пояснення, показання з приводу обвинувачення покійного обвинуваченого;

5) збирати і подавати судді докази;

6) заявляти клопотання про проведення процесуальних дій, про забезпечення безпеки щодо себе, членів своєї сім'ї, близьких родичів, майна, житла тощо;

7) заявляти відводи;

- 8) одержувати копії процесуальних документів та письмові повідомлення;
- 9) користуватися рідною мовою, отримувати копії процесуальних документів рідною або іншою мовою, якою він володіє, та в разі необхідності користуватися послугами перекладача за рахунок держави;
- 10) брати участь під час судового розгляду у допиті свідків обвинувачення або вимагати їхнього допиту, а також вимагати виклику і допиту свідків захисту на тих самих умовах, що й свідків обвинувачення;
- 11) збирати і подавати суду докази;
- 12) висловлювати в судовому засіданні свою думку щодо клопотань інших учасників судового провадження;
- 13) виступати в судових дебатах;
- 14) ознайомлюватися з журналом судового засідання та технічним записом судового процесу, які йому зобов'язані надати уповноважені працівники суду, і подавати щодо них свої зауваження;
- 15) оскаржувати в установленому цим Кодексом порядку судові рішення та ініціювати їх перегляд, знати про подані на них апеляційні та касаційні скарги, заяви про їх перегляд, подавати на них заперечення.»

8. Термін, протягом якого платник податків міг скористатись своїм правом на застосування податкового компромісу, становив 90 днів з дати набрання чинності підрозділу 9-2 розділу XX Податкового кодексу України, а саме - з 17.01.2015. Відтак, у 2017 році можливість застосувати платниками податків податковий компроміс відсутня, та, відповідно, така підстава закриття кримінального провадження не є актуальною. А тому, пропонуємо таку виключити зі ст. 284 КПК України.

Податковому компромісу за своїм змістом більш притаманні ознаки звільнення від кримінальної відповідальності, аніж закриття кримінального провадження. Обґрунтовано, що з метою забезпечення додаткових надходжень до бюджету, поліпшення умов для розвитку в Україні відкритої, прозорої економіки та сприяння детінізації економіки буде ефективним доповнення Кримінального Кодексу України такою особливою (спеціальною) підставою звільнення від кримінальної відповідальності як досягнення податкового компромісу. У зв'язку з цим, запропоновано частину 5 ст.212 КК України викласти у такій редакції: «Особа, яка вчинила діяння, передбачені частинами першою, другою, третьою цієї статті, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона до притягнення до кримінальної відповідальності досягне податкового компромісу в порядку, передбаченому Податковим кодексом України». Окрім цього, вважаємо, що було б доцільним внести відповідні зміни й до Податкового кодексу України щодо виключення часових обмежень у досягненні податкового компромісу.

9. Запропоновано внести зміни до ч.1 ст.340 КПК України та викласти її у такій редакції: «Якщо в результаті судового розгляду прокурор дійде до переконання, що пред'явлене особі обвинувачення не підтверджується, він після виконання вимог статті 341 цього Кодексу повинен відмовитись від підтримання державного обвинувачення і викласти мотиви відмови, аналіз та оцінку доказів, що підтверджують невинуватість особи, у своїй постанові, яка долучається до матеріалів кримінального провадження. Постанова повинна відповідати вимогам ч.5

ст.110 цього Кодексу з урахуванням вимог цієї статті. Копія постанови надається обвинуваченому, його захиснику, потерпілому, його представнику та законним представникам, а також представнику юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження.»

10. Закриття кримінального провадження на стадії підготовчого провадження з більшості наведених законодавцем підстав суперечить завданню кримінального провадження, а саме: забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура; так і завданню підготовчого судового засідання. Відтак, закриття кримінального провадження можливе лише за наслідками судового розгляду справи, тобто після встановлення обставин справи та підтвердження таких як матеріалами справи, так й іншими доказами у справі.

11. Обґрунтовано доцільність розширити повноваження суду в частині примирення сторін на стадії підготовчого провадження.

Так, розглядаючи кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення, на підготовчому провадженні суд повинен з'ясувати думку потерпілого щодо можливості (перспективи) примирення із обвинуваченим. У разі, якщо потерпілий вкаже на те, що обвинувачений відшкодував чи має намір відшкодувати шкоду та вживає інших заходів для примирення, та проти такого він не заперечуватиме, і таке примирення є можливим, то суд вживає заходів для примирення сторін: роз'яснює обвинуваченому та потерпілому їхнє право на примирення і наслідки такого, зокрема, закриття кримінального провадження на підставі відмови потерпілого від обвинувачення. У такому випадку суд відкладає підготовче провадження на строк до 30 днів, в залежності від обставин кримінального провадження та думки сторін.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. *Лепка [Павич] Х. М.* Особливості закриття кримінального провадження судом у випадку смерті обвинуваченого / Х. М. Лепка // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки. – № 2. – Т. 4. – 2014. – С. 114–118.

2. *Павич Х. М.* Принцип non bis in idem як засада кримінального провадження та підстава для закриття кримінального провадження судом / Х. М. Павич // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – № 28. – Т. 3. – 2014. – С. 91–95.

3. *Lepka Kh.* Some issues about closing the criminal proceedings by the court / Khrystyna Lepka // Zagadnienia społeczno-ekonomiczne, polityczne, kulturalne i religijne w badaniach polskich, słowackich i ukraińskich.– Jaroslaw, 2014. – S.14– 23

4. **Павич Х. М.** Генеза інституту закриття кримінального провадження судом / Х. М. Павич // Jurnalul juridic national: teorie si practica. – №5. – Т. 1. – 2015. – С. 113–118.

5. **Павич Х. М.** Закриття кримінального провадження за результатами підготовчого провадження / Х. М. Павич // Вісник Південного регіонального центру національної академії правових наук України. – № 8. – 2016. – С. 167–178.

6. **Павич Х. М.** Процесуальні аспекти винесення судом ухвали про закриття кримінального провадження / Х. М. Павич // Електронне наукове видання «Порівняльно-аналітичне право». – №5. – 2016. – С. 293–297. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.pap.in.ua/index.php/arhiv-vidannja/78> – Заголовок з екрана.

7. **Лепка [Павич] Х.** Декриміналізація діяння як підстава закриття кримінального провадження судом / Христина Лепка // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : Матеріали ХХ звітної науково-практичної конференції (м. Львів, 6-7 лютого 2014 р.). – Львів : Юридичний факультет ЛНУ імені Івана Франка, 2014. — С. 384–386.

8. **Павич Х.** Закриття кримінального провадження судом як правова категорія / Христина Павич // Особливості розвитку публічного та приватного права в Україні : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 15-16 серпня 2014 р.). – Харків : ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2014. – С.80–82.

9. **Павич Х.** Закриття кримінального провадження щодо юридичної особи судом / Христина Павич // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : Матеріали ХХІ звітної науково-практичної конференції (м. Львів, 12-13 лютого 2015 р.) : у 2 ч. Ч.2. – Львів: Юридичний факультет ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – С. 226–228.

10. **Павич Х. М.** Особливості закриття кримінального провадження у випадку досягнення його учасниками податкового компромісу / Х. М. Павич // Сутність та значення впливу законодавства на розвиток суспільних відносин : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 13-14 березня 2015 р.). – Одеса : ГО «Причорноморська фундація права», 2015. – С. 96–99.

11. **Павич Х.** Закриття кримінального провадження судом у випадку відмови потерпілого від обвинувачення у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення / Х. Павич // Кримінальна юстиція в Україні: виклики та перспективи в світлі конституційної реформи» : І Львівській форум з кримінальної юстиції (м. Львів, 18-19 вересня 2015 р.). – Львів, 2015. – С.103–107.

12. **Павич Х.** Поняття та значення підготовчого провадження / Х. Павич // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : Матеріали ХХІ звітної науково-практичної конференції (м. Львів, 4-5 лютого 2016 р.): у 2 ч. Ч.2. – Львів : Юридичний факультет ЛНУ імені Івана Франка, 2016. –С.214–215.

13. **Лепка [Павич] Х. М.** Судове рішення про закриття кримінального провадження / Х. М. Лепка // Правова реформа у сфері кримінальної юстиції: ключові параметри та прогноз подальшого розвитку : ІІ Львівський форум кримінальної юстиції (м. Львів, 23-24 вересня 2016 р.). – Львів, 2016. – С 117–121.

АНОТАЦІЯ

Павич Х.М. Закриття кримінального провадження судом першої інстанції. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. – Львівський національний університет імені Івана Франка. – Львів, 2018.

Дисертація присвячена характеристиці підстав закриття кримінального провадження судом, дослідженню порядку закриття кримінального провадження судом, а також удосконаленню їх правової регламентації.

У роботі досліджено генезу інституту закриття кримінального провадження судом, проаналізовано нормативно-правове регулювання та реалізація норм інституту закриття кримінального провадження судом у законодавстві зарубіжних держав, на підставі аналізу законодавчих норм та наукової літератури в Україні охарактеризовано кожен із наведених законодавцем підстав закриття кримінального провадження судом, а також досліджено порядок закриття кримінального провадження з кожної з підстав за результатами підготовчого та судового провадження.

В результаті аналізу норм кримінального процесуального законодавства, а також доктринальних підходів, сформульовані пропозиції, спрямовані на вдосконалення правового регулювання закриття кримінального провадження судом першої інстанції, та розроблено практичні рекомендації з удосконалення практики закриття кримінального провадження судом першої інстанції.

Ключові слова: кримінальне провадження, закриття кримінального провадження, суд, звільнення від кримінальної відповідальності, клопотання, ухвала.

АННОТАЦИЯ

Павыч К.М. Прекращение уголовного производства судом первой инстанции. - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.09 - уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность. - Львовский национальный университет имени Ивана Франко. - Львов, 2018.

Диссертация посвящена характеристике оснований для прекращения уголовного производства судом, исследованию порядка прекращения уголовного производства судом первой инстанции, а также усовершенствованию их правовой регламентации.

В работе исследовано генезис института прекращения уголовного производства судом, проанализировано нормативно-правовое урегулирование и реализация норм института прекращения уголовного производства судом в законодательстве зарубежных государств, на основании анализа законодательных норм и научной литературы в Украине охарактеризовано каждое из представленных

законодателем оснований для прекращения уголовного производства судом, а также исследовано порядок прекращения уголовного производства по каждому из оснований по результатам подготовительного и судебного производства.

В результате анализа норм уголовного процессуального законодательства, а также доктринальных подходов, сформулированы предложения, направленные на усовершенствование правового регулирования прекращения уголовного производства судом первой инстанции, и разработаны практические рекомендации по усовершенствованию практики прекращения уголовного производства судом первой инстанции.

Ключевые слова: уголовное производство, прекращение уголовного производства, суд, освобождение от уголовной ответственности, ходатайство, определение.

SUMMARY

Pavych Kh.M. Closing the criminal proceedings by the trial court. – The Manuscript.

The thesis for a Candidate's Degree in Law on specialty 12.00.09 –criminal procedure and criminalistics; forensic examination; operative investigation activity. – Ivan Franko National University of Lviv. – Lviv, 2017.

The dissertation is devoted to the description of the grounds of the closing of criminal proceedings by the trial court, the investigation of the procedure for closing criminal proceedings by the trial court, and the improvement of their legal regulation.

The novelty of the scientific principles and results lies in the fact that this dissertation is the first complex research of the closing of criminal proceedings by the trial court, of its theoretical and practical problems of legal regulation in the domestic science of the criminal process.

This thesis analyses the genesis of the institution of the closing of criminal proceedings by the court, and depending on the time of the treatment of the crime, the established procedure for closing criminal proceedings by the court; six stages of the formation and development of such a case are identified.

According to the results of the research, it is suggested to determine the institution of the closing of criminal proceedings by the court, the grounds for the closing of criminal proceedings by the trial court and the classification of grounds for the closing of criminal proceedings by the court is improved.

Based on the analysis of legislative norms and the scientific literature, each of the reasons stated by the legislator for the closing of criminal proceedings by the court is described, as well as the procedure for closing criminal proceedings for each of the grounds on the basis of preparatory and judicial proceedings.

The provision that the liability of the law, which canceled the criminal responsibility for the act committed by the person has been further development should be attributed to unreasonable grounds for the closure of criminal proceedings.

In the context of the investigation of the closing of criminal proceedings by the court in case of death of the offender unless the proceedings are necessary for the rehabilitation of the deceased, it is proposed to establish at the legislative level that the only documents

confirming the death of a person is a death certificate or an act record (extract from it), issued in the prescribed manner. It is proposed to determine the procedure for explaining by the trial court) to close relatives their right to apply to the court with a petition for the rehabilitation of the offender who has been dead, providing a separate procedural status to relatives etc.

The reason for the loss of the relevance of such grounds for the closure of criminal proceedings as "achieving a tax compromise" is proved and accordingly it is proposed to exclude such a ground from the current CPC of Ukraine, determining it as a special ground for exemption from criminal liability.

In the thesis, the proposals on the inappropriateness of closing criminal proceedings are well-grounded and clarified, especially on the grounds of the enactment of the law that canceled the criminal liability, the existence of a sentence on the same charge or a court order to close a criminal proceeding on the same accusation that came into force, the refusal of the prosecutor to maintain the state prosecution, as this contradicts the task of criminal justice, namely: ensuring the correct application of the criminal procedural law so that anyone who has committed a crime has been brought to justice and not guilty has not been punished; as well as the task of the preparatory trial. Closure of a criminal proceeding is possible only after the consequences of the trial, as it is, after the establishment of the circumstances of the case and confirmation of the case file, and other evidence in the case.

As a result of the research, it was proposed to extend the court jurisdiction in the part of reconciliation of the parties at the stage of preparatory proceedings by the court.

Key words: criminal proceedings, closure of criminal proceedings, court, release from criminal liability, petition, decree.

Підписано до друку «29» січня 2018 р. Формат 60x84/16
Обсяг 0,9 авт. арк.
Тираж 100 прим. Папір офсетний.
Друк: ПП «Плеяда»
82200, м.Трускавець, вул. Мазепи, 9
Тел.: (03247)6-61-90; (067) 354 09 43.